



RAPORT

Haavatavate sihtrühmade ekspertintervjuud ja fookusgrupi intervjuu



17. MÄRTS 2025

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOO

Majandusanalüüsi ja rahanduse instituut, Akadeemia tee 3, Tallinn

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	2
2. Fookusgrupi intervjuu eakatega	2
3. Ekspertintervjuud sotsiaaltöö valdkonna esindajatega	5
4. Ekspertintervjuud kohtutäiturite ja võlanõustajatega.....	7
5. Ekspertintervjuud Töötukassa peaspetsialistidega.....	8
6. Kokkuvõte	8
Tabel 1. Ülevaade haavatavatest sihtrühmadest ja vajalikest finantstestadmistest.....	9
Tabel 2. Välitööde ajakava	11

1. Sissejuhatus

Finantspädevuste ja rahatarkuse arendamise kompetentsikeskuse projekti raames (PI Tõnn Talpsepp) kaardistati 2024. aasta novembrist 2025. aasta jaanuarini haavatavaid täiskasvanute sihtrühmi Eestis ning nende jaoks vajalikke finantsteadmisi. Peamiste tulemuste kokkuvõtte Harjumaa eakate fookusgrupi intervjuust ning üheksast ekspertintervjuust sotsiaaltöö valdkonna esindajatega üle Eesti, kohtutäiturite, võlanõustajate ja Töötukassa peaspetsialistidega leiab raporti lõpus Tabelist 1. Eelnevalt on toodud pikem ülevaade eri valdkondade esindajate intervjuudes tõstatunud sihtrühmadest ja nende finantskompetentside tõstmise vajadustest.

Haavatavaid sihtrühmi on elukaare jooksul rohkelt. Võimalik, et kõige perspektiivikam oleks iseseisvat elu alustavatele noortele jagada teadmisi eelarve koostamisest ja tagavarafondi loomisest. Üks kuluefektiivsemaid sekkumisi võiks olla rahast rääkimise normaliseerimine ühiskonnas, vähemalt oma pere ja sõpruskonna raames. Ekspertide hinnangul aitaks see ennetada enamikku võlaspiraali sattunud kurbi lugusid. Väga heaks ennetusmeetmeks oleks petuskeemide vastane töö ja nendest teavitamine. Allpool leiab veelgi laiema teemade ringi.

Head lugemist!

2. Fookusgrupi intervjuu eakatega

Kohtumine on eelnevalt kokku lepitud Eakate Päevakeskuse juhatajaga Tabasalus, aadressil Teenuste 2. Samas majas asuvad Tabasalu raamatukogu ja perearstikeskus. Päevakeskuses toimub iga päev eri tegevusi alates käsitööst ja võimlemisest kuni kohtumiseni poliitikutega. Tihedale ajakavale vaatamata ollakse peale kahte eelkohtumist nõus, et osalen käsitöö tunnis ning vestlen samal ajal eakatega nende elust ja toimetulekust. Kohal on kümnekond vanemat daami, peamiselt Harku valla kaugematest kohtadest, vanuses 65+. Vanim osaleja on 93aastane. Osava kudumise, viltimise, kirivöö punumise jt tegevuste ajal areneb vestlus.

Intervjueerija: „*Palun kirjeldage oma igapäevast materiaalist toimetulekut.*“

Vastaja 1: „*Te ju teate ise, kui väike meie pension on!*“

Vaatamata tõrksale algusele hakkab jutt jooksuma ning fookusgrupis osalejad avanevad, kui neilt küsida igapäevaste toimetulekustrateegiate, säästude, investeerimise, põlvkondade omavahelise aitamise jt teemadel.

Intervjueerija: „*Milliseid säästmisnippe te kasutate?*“

Vastaja 2: „Ostan sooduskampaaniate ajal meeste, mitte naiste, pardleid ja pesugeeli.“

Vastaja 3: „Hinda vaatan, aga seda ei ole, et juustu jaoks lähen ühte poodi ja leiva jaoks teise.“

Vastaja 4: „Elan ühe oma lapsega koos, sest abikaasa surnud ja kahel pensionäril on koos lihtsam, kui üksi.“

Vastaja 5: „Kasvatame oma aias palju asju, näiteks õunad omast käest.“

Tagavarapuhvrid on kõigil fookusgrupis olevatel pensionäridel. Samuti kirjeldati nippe, kuidas ostupäätikuid mitte aktiveerida, näiteks: „Temu reklaami panen kohe kinni!“

Intervjueerija: „Kui juhtub mõni ootamatu suurem väljaminek, näiteks külmkapp läheb katki ja on tarvis välja vahetada, kuidas te sellega hakkama saate?“

Vastaja 1: „No meie vanuses oleme sellisteks asjadeks valmis. Tagavarad on ikka suuremad, kui see külmiku raha.“

Vastaja 2: „Ostame kohe uue.“

Tihti arvatakse ekslikult, et nõukogudeaegsed põlvkonnad ei ole tänapäevaste nutilahenduste, investeerimise jms ennast kurssi jõudnud viia. Nad kasutavad sageli teistsugust sõnavara, kuid teadmisi ja kogemusi, koos tugeva portsu talupojaloomikaga neil jagub.

Intervjueerija: „Kuidas te olete sääste kogunud ja kas tegelete ka investeerimisega?“

Vastaja 3: „Kui abikaasa suri ja pidin üksi lapsed suureks kasvatama, siis ei suutnud üldse säästa, kõik kulus kohe ära lastele. Praegu ka, ma arvan, et väikeste lastega peredel on raskem, kui meil, pensionäridel. Hea aeg oli siis, kui sai nii tööl käia kui pensionit. Siis tekkisid säästud.“

Vastaja 6: „Meil ei ole ju kodulaenu olnud. Vaatan oma lapsi ja lapselapsi ja mõtlen, et neil on palju keerulisem. Me saime näiteks maale õpetajaks tulles tasuta korteri, mille sai riigikorra muutudes ära erastada ja endale.“

Vastaja 1: „Meil oligi ühel hetkel nii peres kaks tasuta saadud korterit abikaasaga. Ühe vahetasime maja vastu asulast väljas ja teise müügi eest saadud rahaga hakkasime investeerima.“

Põlvkondadevaheline toetamine käib mõlemas suunas ja tugevdab omavahelisi suhteid ning turvatunnet.

Intervjueerija: „Kuidas põlvkondadevaheline toetamine toimub? Kas teie toetate lapsi ja lapselapsi või toetavad nemad pigem teid?“

Vastaja 3: „Ühte last toetan rohkem mina, teine tütar toetab pigem mind rohkem. Lapselaste osas on selgem pilt: neid ma ikka ise toetan, nagu saan!“

Vastajad koos: „Mõlemat pidi käivad asjad. Ikka püüame toetada, aga vahel ka nemad meid.“

Petuskeemidest on teadlikud isegi üle 90aastased vastajad.

Intervjueerija: „Kui teadlikud te olete erinevatest petuskeemidest?“

Vastaja 7: „Neid on nii palju! Igaks juhuks ei vasta võõrastele numbritele ja e-kirjadele. Just sain e-kirja, et olen suure päranduse saanud ja tahetakse kontakte.“

Vastaja 2: „No mis sa enam siin teed?“

Vastaja 7: „Kahtlane kiri oli igasugu linkide ja muuga. Näitasin lapsele ja ta soovitas ära kustutada.“

Küsimusele, millest eakad kõige enam puudust tunnevad, tuleb peamiselt kahes valdkonnas vastuseid: ühistransport ja kohalike poodide olemasolu. Mõlemad on seotud teenuste korraldamisega, mitte toetuste küsimisega. Näited vastustest: „Bussiühendus on kehv.“ „Raske on sobivat bussi saada maakonna ühest otsast linna ja tagasi, kui vaja poes käia. Meie kandis on kõik poed ja postkontor kinni pandud.“ „Väga oleks vaja mõnda sellist poodi, kus müüakse nii toitu, kui esmatarbekaupu nagu kummikud.“

Kokkuvõttes ei soovi keegi end hädasolija või abivajajana näidata, vaid ikka hakkamasaava inimesena, kellel on kontroll oma elu üle. Kogu grupp elavneb märgatavalt intervjuu käigus ning arvatavasti jagatakse üksteisega ka edaspidi säästu-, investeerimis- jm nippe. Tuleb välja, et seni nad ei olnud rahatarkuse teemasid omavahelistel regulaarsetel kohtumistel arutanud, aga fookusgrupi käigus said sellest barjäärist üle. Küsimusele, kas kõik eakad saavad sama hästi hakkama, kui nemad, vastatakse: „Kõik ei saa. Need, kes enam kodust välja ei tule, need ei saa.“ Üksi kojujäämise põhjusteks võivad olla nii halvenev tervis kui sotsiaalsesse isolatsiooni jäämine. Fookusgrupi viimane lause kokkuvõtteks: „Oleks pension suurem, saaks veelgi paremini hakkama!“

3. Ekspertintervjuud sotsiaaltöö valdkonna esindajatega

Sotsiaaltöö eksperte kaasates lähtusime põhimõttest katta võimalikult palju eri regioonide eksperte, võimalusel ka eri valdkondadega tegelevaid eksperte linnavalitsuste peaspetsialistidest sotsiaalmajade juhtideni. Viis eksperti Eesti eri paikadest avasid haavatavate sihtrühmade probleeme kõigis elukaare etappides, pakkudes välja ka võimalikke lahendusi.

Üldiselt nõustuti eakate fookusgrupist tulnud tõdemusega, et pensionärid saavad võrdlemisi hästi endaga hakkama, mõned üksikud toetuse küsimise juhud on, aga neid on lihtne lahendada. Ainus, mida vanemaealistele ja miks mitte ka noorematele paluti õpetada, on pärandit ja testamenti puudutavad küsimused. Üks suur teemade ring puudutab kodu kinkimist, pärandamise asemel. Pärandimaksu Eestis pole ja igaks juhuks võiks oodata oma kodu äraandmisega, sest mõnel kurvemal juhul tõstetakse lahke vanemaealine kinkija, peale notaris käimist, omaenda kodust välja. Teine suur teemade ring puudutab Pärimisseaduse tundmist ja testamendi tegemist. Näiteks, kui vanemaealise paari puhul üks kaasa sureb, siis kärgperede puhul võib tekkida olukord, kus esimene abikaasa või esimese kooselu lapsed pärivad suure osa kadunukese kodust ja värske lesk jääb ilma oma senisest kodust. Eraldi haakuva teemana toodi välja mõne sõbra või pereliikme laenu käendamist, mis võib laenu võtnud isiku firma pankroti puhul kodust ja muust varast ilma jätta heatahtliku käendaja. Ekspertid soovitasid näiteks „Pärandamise ABC“ kursust laiemalt täiskasvanud elanikkonnale, testamendi tegemise näidiseid ning telereklaame. Mõned vanemaealised on langenud petuskeemidesse näiteks vitamiine tellides, mida tuleb tohutus koguses ja tagastada ei saa. 50+ elanikkond, eriti need, kes kodus räägivad mõnda teist keelt peale riigikeele, vajaksid õpetust, kuidas vanemas eas investeerimisega alustada, et tagada endale väärikas pensionipõlv.

Laiemat teavitustööd soovitati ka teadlikkuse tõstmiseks eri petuskeemidest. Petuskeemid arenevad kiiresti: ettevõtete nimel helistamine, e-kirjad, sõnumid, mis kutsuvad üles pangaandmeid jagama kas mõne võidu kättesaamiseks või andmete „kaitseks“ petturite eest. Nende osas on kõige rohkem teavitustööd tehtud, kuid seda tuleb pidevalt uuendada. Investeerimispettused on samuti väga levinud ja teadlikkus nendest mõnevõrra väiksem. Osaliselt saab eeltöö ja läbi teadmiste enesekindluse tõstmisega vähendada inimeste hulka, kes soovivad investeerida, kuid ise ei julge, usaldades oma säästud hoopis petturite kätte. Ka eri platvormide kohta parem teavitustöö aitaks usaldusväärset eristada kahtlastest. Ekspertide sõnul on kõige madalam teadlikkus armupettuste osas. Ekspertintervjuu 5: „Kui näiteks 40ndates naisterahvas läheb ööklubisse ning leiab kaaslase, kellega ühiselt veedetakse öö, siis ta ei oska tihti mõelda, et järgmisel päeval hakatakse talt raha välja pressima salaja jäädvustatud piltide põhjal. 90dnatel tuli ööklubisid karta muudel põhjustel, nüüd

armupettuste ja väljapressimiste tõttu.“ Tutvumiskuulutused ja suhteplatvormid kihavad mõlemast soost petturitest.

Paljud iseseisvat elu alustavad noored vajavad ekspertide hinnangul abi eelarve koostamise ja selles püsimisega, samuti säästmisharjumuste tekitamise ja tagavarapuhvri loomisega. Keegi peab neile andma ülevaate pensionisüsteemist, sest ise ei pruugita tervikpilti saada. Eriti haavatavad on lastekodust väljuvad noored 18aastased, kes peavad iseseisvat elu alustama ja saavad sel puhul ühekordse suure toetuse, mis vajalike teadmisteta võidakse rumalalt ära kulutada. Ka kutsekoolide ja ülikoolide lõpetajad on haavatavad noored täiskasvanud, kel tihti puudub vanemate hea eeskuju finantsotsuste tegemiseks ning kelle nõustamine võib anda pikaajalisi häid tulemusi elu kestel.

Erivajadusega inimeste hulk on tõusuteel, eriti vaimse tervisega kimpus olevate isikute osakaal. Füüsilise puudega ja keskustest väljas elavad isikud vajavad toetust kaugtöö võimaluste osas. Vaimse tervisega kimpus olivad vajavad aga teistsugust toetust näiteks motivatsiooni hoidmiseks pikaajalise töö hoidmisel. Siin võib abi olla isiklike eesmärkide seadmise õpetamine, samuti vaimse tervise tasakaalus hoidmise nipid. Kõige levinum probleem on ärevus ja sel puhul piisab sotsiaalsete oskuste õpetamisest, et indiviid õpiks kollektiivis tööl käima.

Sotsiaalkorterites elavad leibkonnad vajavad toetust kuise eelarve tegemise ja sellest kinnipidamisega. Mitmed eksperdid tundsid muret, et sealsed pered ei oska vahet teha vajadustel ja võimalustel ning kulutavad raha näiteks kunstküüntele ja -ripsmetele jm iluprotseduuridele ja tulevad iga kuu lisaabiraha toiduks küsima. Mõned isikud jäävad sotsiaalkorteritesse, kuna kardavad mujal tagasilangust. Sotsiaalmaja keskkond on kontrollitud ja sõltuvusttekitavaid aineid ei tohi kasutada. Vajavad oskusi iseseisva eluga toime tulla, tööl käia, säästa, kõrvalise abita kaine püsida. Eeskostjad ja tugisikud, kes määratakse abiks erivajadustega isikutele, elu alustavatele lastekodulastele, sotsiaalmajade elanikele jt vajaksid ka ise paremat arusaamist riigi pensionisüsteemist, säästmisest ja investeerimisest. Tihti töötavad tugisikud ise käsunduslepingute alusel miinimumpalgaga ja neil endil puuduvad pensionisambad, vahel ka haigekassakindlustus. Tugisikud ja eeskostjad vajaksid finantsoskuste baaskoolitust, et olukord saaks paremaks minna. Hetkel on olukord, kus „üks pime juhatab teisi pimedaid rahaasjades“ (Ekspertintervjuu 2).

Üksikvanema või ühe töölkäiva täiskasvanu ja mitme ülalpeetavaga leibkonnad vajavad säästunippe, et kulusid kontrolli all hoida ja hakkama saada, eriti kiirelt kasvavate hindade perioodil.

Keskealised pikaajalised sõltlased, kellel on juba välja kujunenud püsivad terviseprobleemid, võivad hakkama saada iseseisva eluga, kui neile õpetatakse eesmärkide seadmist ja arvete tasumist kainematel perioodidel.

Ekspersedid nõustasid, et kodulaenudega hädasolijaid on väga vähe võrreldes 2008.-09. aasta finantskriisi järgse perioodiga, kuid 2024. aastal on kahekordistunud võlanõustamisteenus (ekspertintervjuud 1-3). Kiiralaenude spiraali jäänud vaesem elanikkonna kiht on väga hädas laenudega seotud kulude arvutamise ja analüüsimisega ning vajavad selles abi. Tihti on kiiralaenudega hädas noored naised ja mehed, kes on võtnud kiiralaene investeerimisotsusteks, mis pole loodetud kasu toonud. Investeerimise õpetamisel võiks rohkem tähelepanu pöörata riskidele.

Kõik eksperdid tõid välja, et suurtes raskustes on tihti väliselt igati hästi hakkamasaavad pered, kus on kaks täiskasvanud töölkäijat, kena kodu laenuga, autoliisingud, lapsed oma soovide ja vajadustega. Selliste perede sissetulek on korralik, aga tihti puudub tagavarapuhver ootamatuteks olukordadeks, näiteks kui üks täiskasvanu töö kaotab ja uut otsib või haigestub pikaajaliselt.

4. Ekspertintervjuud kohtutäiturite ja võlanõustajatega

Nagu sotsiaaltöö eksperdid välja tõid, on vajadus võlanõustamisteenuste järgi kahekordistunud 2024. aasta jooksul. Viimane statistiline ülevaade pärineb 2023. aasta kokkuvõttest 30 690 võlgades isiku kohta sel aastal. Üle poole võlgnikest on meesterahvad, umbes veerand juriidilised isikud ja ülejäänud naisterahvad. Keskmine vanus 37-40 aastat ja avatud nõuete hulk keskmiselt üle ühe. Toimiku koguarv täitemenetluses tõuseb igal aastal alates 2019 kuni praeguseni. Kui 2019. aastal oli toimikute koguarv 79 785, siis 2023. aastal on selleks 104 802 (31% kasv). Julianuse statistika järgi on praeguses majanduskriisis võlasummad isiku kohta kiirelt kasvama hakanud, viimase aastaga keskmiselt 1000€ võrra suuremad võlad, kui aasta varem. Enamasti on tegu tööl käivate inimestega. Keskmine võlgnik on 43aastane Eesti mees, kellel on 2,5 maksehäiret ning võla kogusumma umbes 4400€. 2023. aasta detsembris oli 224 713 kodanikku aktiivsete maksehäiretega, mis moodustab kogurahvastikust 16,4%. Enamasti on võlgnikud töötavad meesterahvad vanuses 46-55 või 55+ aastat ning elukohaks Harjumaa (39,2% võlgnikest).

Võlgnikuks võivad sattuda ka lapsed. Näiteks 2022. aasta statistika järgi on Eesti noorim võlgnik 6aastane ja menetlus tema vastu alustati, kui ta oli 1,5aastane. Menetluses nõuab lapse isa kohtukulusid. 4% võlgnikest on pensionärid, 15% võlgnikest saab sotsiaaltoetuseid ja 40% võlgnikest on ülalpeetavad.

Üks viis, kuidas aidata võlgade tagasimaksetega hättasattunuid, on ekspertide sõnul rahast rääkimise normaliseerimine (ekspertintervjuud 5, 6, 9). Ekspertide sõnul on tavaline, et finantsraskustesse sattunud pereliikmed ei jaga oma muresid ja seega ei saa ka vajalikku toetust kaaslaselt. Tihti võetakse esimene kiiralaen pere aastareisi jaoks, et

hoida pere fassaadi võimalikult kaua või kodutehnikaks või muudeks väljaminekuteks. On olukordi, kus mõlemad lapsevanemad võtavad kiirlaene, et partner ei saaks teada, et neil on rahaliselt raske olukord. Kui probleemid püsivad pikemalt, hakatakse ühte kiirlaenu teisega rahastama ja võlanõustaja juurde jõudes ollakse algse olukorraga võrreldes ebaproportsionaalselt suurtes võlgades. Lisaks abikaasadele ja partneritele, kes ei julge rahast rääkida on Eestis sage olukord, kus täiskasvanud lapsed ja vanemad ei julge oma palganumbritest rääkida. Juhul, kui rahast rääkimine normaliseerida, saavad inimesed lähedasi rutem aidata. Lisaks oleks lihtsam mõista majanduse tsüklilisust ja seda, et teatud perioodidel on paratamatu normaalsus tagasihoidlikumalt elamine.

Positiivse krediidi registri loomist oodatakse võlanõustajate poolt pikisilmi. Samuti võiksid järelmaksu pakkuvad poed olla informeeritud, et võlgade tagasimaksetega pikaajaliselt hätta sattunud isikutele uusi asju ei müüduks, mis olemasolevaid võlgu suurendavad.

5. Ekspertintervjuud Töötukassa peaspetsialistidega

Töötukassa kliendid vajavad eelkõige eri koolitusi ja nõustamist, vahel ümberõpet, samuti laiemat pilti tööturu nõudmistest ja töölepingu tüüpidest. Enamik teenusele sisenejaid tuleb Harjumaa, veidi üle pooled on naisterahvad ning vanuses 25-54. Kõige suuremamahulisem teenus on karjääriinfo vahendamine noortele, mis võib hõlmata ka näiteks Töötukassa spetsialisti kutsumist koolide lõpuklassi klassijuhataja tundidesse. Karjäärinõustamine noortele on samuti kõige populaarsemate teenuste esikolmikus. Läbi noortele suunatud koolituste püütakse ennetada paljusid probleeme ning aidatakse noortel näiteks järgmise õppeastme sisseastumisvestluseks või esimeseks tööintervjuuks valmistuda.

6. Kokkuvõte

Ekspertintervjuud võlanõustajate, kohtutäiturite, Töötukassa peaspetsialistide ja sotsiaaltöö valdkonna spetsialistidega üle Eesti ning fookusgruppiintervjuu Harjumaa pensionäridega annavad hea pildi haavatavatest täisealise elanikkonna sihtrühmadest kogu elukaare jooksul. Pilt meenutab veidi lapitekki, kus on palju eri sihtrühmi, igaüks oma lahenduseelsete olukordade ja vajadustega. Lihtsustatud kokkuvõte on toodud allpool Tabelis 1. Kindlasti ei ole see tabel kõikehõlmav ja haavatavaid sihtrühmi ja ka vajalikke finantstehnikaid, mida neile pakkuda, on veel ning need võivad ajas muutuda. Tabel on loodud põhimõttel, et 2024.-25. aastal Eestis tulid need teemad teravalt välja vähemalt kahes või rohkemas ekspertintervjuus (ajakava 10 intervjuu läbiviimise kohta on toodud Tabelis 2). Kuigi puudub võluvitsake kõigi sihtrühmade koheseks aitamiseks, on

kogutud teadmistest abi olukorra kaardistamisel ning edasise tööplaani tegemisel Eesti tööealise elanikkonna finantsteadmiste tõstmiseks.

Tabel 1. Ülevaade haavatavatest sihtrühmadest ja vajalikest finantsteadmistest

Haavatav täiskasvanute sihtrühm	Finantspädevus, mida vajaksid
40ndates peamiselt keskhariduse ja mitte eestikeelse kodukeelega meesterahvad, kellel on mitmeid võlgasid, kohtutäiturite suurim sihtrühm.	Majandustsüklite mõistmine, eelarve koostamine, rahast rääkimise normaliseerimine, sotsiaalsete normide muutus, et edukuse fassaadi asemel oleks elus olulisemaid väärtusi.
Väliselt hästi hakkamasaavad leibkonnad, kellel on kena kodu (laenuga), mitu autot (liisinguga), korralik sissetulek jne.	Tagavarapuhvri loomine ootamatuteks olukordadeks, kui nt mõni täiskasvanu haigestub või on muul põhjusel ajutiselt väiksema sissetulekuga. Normaliseerida rahast rääkimist peresiseselt, et ennetada olukorda, kus mõlemad täiskasvanud laene ja lisalaene võtavad nt olmetehnika, reisi, mobiiltelefoni ostuks ja ei julge sellest partnerile rääkida.
Investeermiseks laene võtnud noored kuni keskealised mehed ja naised, kellel pole nii hästi läinud ja kes nüüd võlaspiraalis.	Investeermise riskidest info.
Erinevatesse petuskeemidesse sattunud igas vanuses mehed ja naised, sh investeerimispettused, armupettused jt väljapressimised.	Petuskeemidest teadlikkuse tõstmine.
Töötud	Töötukassa koolitused ja nõustamine, arusaamine tööturu nõudmistest ja töölepingute tüüpidest.
Kogu tööealine elanikkond, eriti kargpered ja võlgades vanemad.	Pärandamise ABC, testamendi tegemine.
Noored täiskasvanud, kes iseseisvat elu alustavad, sh ülikooli lõpetajad.	Eelarve tegemine, säästmisharjumuse tekitamine, et oleks tagavarapuhver.
Erivajadustega isikud	Töövõimalused, sh kaugtöö

Sotsiaalkorterites elavad pered	Säästmine, arukas planeerimine, sõltuvustest hoidumine, eelarve koostamine jne.
Vanemaealised	On üle elanud nii palju kriise, et võiksid oma kogemustest teisi õpetada. Suurim risk on üksikutel isolatsiooni jäämine, st vajavad infot vanemaealiste päevakeskuste, transpordi jm kohta.

Tabel 2. Välitööde ajakava

Kuupäev	Kes?	Viide tekstis
18.11.2024	Harjumaa pensionärid, Eakate päevakeskuses, Tabasalus	Fookusgrupp
04.12.2024	Tõnu Poopuu, Pärnu linnavalitsuse Sotsiaalosakonna juht	Ekspertintervjuu 1
09.12.2024	Annaliisa Täht, Haapsalu sotsiaalmaja juht	Ekspertintervjuu 2
09.12.2024	Terje Kanger, Võru linnavalitsuse Sotsiaaltöö osakonna juhataja	Ekspertintervjuu 3
12.12.2024	Ene Vahter, Kuressaare hoolekande juhataja	Ekspertintervjuu 4
13.12.2024	Merle Liivak, Tartu Sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juht	Ekspertintervjuu 5
13.01.2025	Risto Sepp, Kohtutäiturite ja pankrotihaldurite koda	Ekspertintervjuu 6
13.01.2025	Katrin Noormaa, Eesti töötukassa, Töötajate teenuste osakond, peaspetsialist	Ekspertintervjuu 7
14.01.2025	Heete Simm, Eesti Võlanõustajate liit	Ekspertintervjuu 8
16.01.2025	Domnika Tamm, Eesti töötukassa, Töötajate teenuste osakond, peaspetsialist	Ekspertintervjuu 9

Täname kõiki eri valdkondade eksperte ja fookusgrupi liikmeid aja leidmise eest intervjuudeks.